

Anni Hurmila

VALON AIKA

Kypsyminen taiteilijana materiaa vähentämällä

Kuvataiteen koulutusohjelma

2017

VALON AIKA-Kypsyminen taiteilijana materiaa vähentämällä

Hurmila, Anni

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Kuvataiteen koulutusohjelma

Toukokuu 2017

Ohjaaja: Hautala, Päivi-Maria; Velhonoja, Matti ja Rinne, Niilo

Sivumäärä: 31

Liitteitä: 0

Asiasanat: tila, esteettisyys, materia

Tässä opinnäytetyössä kuvataan prosessia, jossa pyrittiin kehittämään taiteilijana konkreettisen materiaalin vähentämisen avulla. Tavoitteena oli kehittää ja järjestellä selkeä ja toimiva työtila, vähentää varastoissa olevien vanhojen teosten määrää ja myös pienentää teoksiin tarvittavien materiaalien varastoja. Prosessin tarkoituksena oli myös opetella uudenlaista työskentelytapaa, jossa korostuu hitaus, harmonia ja esteettisyys sekä huomioidaan materiaalin määrä ja ympäristö. Tarkoituksena ei ollut mallintaa ihanteellista työskentelytilaa eikä -tapaa muille taiteilijoille, vaan käsitellä aihetta ainoastaan kirjoittajan oman taiteen tekemisen kautta.

Opinnäytetyön aineisto koostuu kirjoittajan omista teoksista, prosessipäiväkirjasta ja lähdeteoksista. Tekstin rakenne koostuu teoreettisista lähtökohdista, kehittämishankkeen vaiheista sekä maalausprosessin kuvauksesta ja teosanalyysistä. Tekstissä pohditaan aihetta pääasiassa maalarin näkökulmasta.

TIME OF LIGHT-Evolving as an artist by reducing material

Anni, Hurmila

Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts

May 2017

Supervisor: Hautala, Päivi-Maria, Velhonoja, Matti, Rinne, Niilo

Number of pages: 31

Appendices: 0

Keywords: space, aesthetics, material

This thesis describes the process of evolving as an artist by means of reducing tangible material. The goal was to develop and organize a clean and functional working space and to decrease the amount of old stored up artwork as well as reduce the stored material needed for working. The purpose of the process was to study a new way of working by emphasizing slowness, harmony and aesthetic while paying attention to environment and amount of material needed. The purpose was not to consider an ideal working space or way of working for other artists but to consider the subject focusing only on author's personal way of creative work.

The material of this thesis consists of author's own works of art, process diary and reference books. The text describes the theoretical basis and stages of the process, and includes a description of the painting process and an analysis of the artwork. The theme of this thesis is considered mainly from painter's point of view.

.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	6
2.1	Työtilan merkitys kuvataiteilijalle	6
2.2	Teosten säilyttäminen ja materian vähentäminen	10
3	KEHITTÄMISHANKE	13
3.1	Tausta ja tavoitteet	14
3.2	Aikataulu ja toteutus	17
3.2.1	Aikataulu	17
3.2.2	Käytännön toteutus	20
3.3	Kehittämishankkeen haitat ja hyödyt	22
4	MAALAUSPROSESSISTANI	23
4.1	Maalausprosessin eteneminen	23
4.2	Teokset	27
5	POHDINTAA	29
	LÄHTEET	32
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö kuvaa oman taiteellisen työni kehittämistoimintaa, jossa pyrin henkilökohtaiseen ammatilliseen kypsymiseen ja kehittymiseen konkreettisen materiaalin vähentämisen kautta. Käsitelen tekstissäni työtilan merkitystä kuvataiteilijan työssä, tilan ja materiaalin suhdetta ja sen vaikutusta taiteelliseen työhön. Käytetty aineisto koostuu omista teoksistani, luonnoksistani, prosessipäiväkirjastani ja lähde-oksista. Opinnäytetyön tarkoitus ei ole mallintaa optimaalista mallitilaa tai materiaalin määrää, vaan tarkastella aihetta ainoastaan oman taiteellisen tekemisen kautta ja sitä varten.

Kehittämishankkeen lähtökohtana oli henkilökohtainen muutosprosessini, joka sai alkunsa kesällä 2016, vuosi ennen valmistumista. Alun perin tarkoitukseni oli karsia reilulla kädellä kotiini varastoimaani, työhön liittyvää materiaalia ja säilytettyjä teoksia käytännön syistä. Pyrkimyksenäni oli myös löytää mahdollisesti jotakin pysyvämpää, itselle sopivaa työskentelytahtia ja pohtia perusteellisesti asennettani omaan työhöni. Ihanteenani oli selkeä ja käytännöllinen työtila, lähtötilanteen ollessa lähes päinvastainen. Kyseessä oleva prosessi alkoi osittain olosuhteiden pakosta, mutta se osoittautui niin ajankohtaiseksi, henkilökohtaiseksi ja kiinnostavaksi, että päätin tarkastella aihetta syvemmin opinnäytteen muodossa. Huomattuani, että aiheena taiteilijan varastointi- ja työtilaongelmat oli kiinnostava ja ajankohtainen, aloin perehtyä lähdemateriaaliin ja suunnitella työn kehittämistä tarkemmin. Konkreettinen siivousprojekti alkoi vaikuttaa myös taiteelliseen työhöni ja se lisäsi kiinnostustani aiheeseen.

Opinnäytetyöni koostuu kirjallisen osuuden lisäksi kahdesta isommasta maalauksesta. Niiden lisäksi teokseen kuuluu viisi pienempää maalausta, jotka ovat ripustuksessa installoituina kahden isomman ympärille. Näin teokset muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Teosten suunnittelussa ja toteutuksessa olen koettanut tietoisesti toimia eri tavoin, kuin normaalisti olen toiminut, ja pyrkinyt toteuttamaan teokset harkitusti, materiaalin määrän huomioiden. Jo kesällä alkanut ”siivousprojekti” on myös kiinteä osa opinnäytetyötäni, kuten myös prosessin aikaansaamat pohdinnat ja niiden lopputuloksena, mahdollisesti pysyväksi jääneet toimintatavat. Opinnäytetyöni kirjallisessa osuu-

dessa käyn ensin läpi työtilan merkitystä taiteilijalle ja siellä vallitsevan ilmapiirin vaikutusta taiteelliseen työhön ja teosten säilyttämisen tai hävittämisen problematiikkaa. Sen jälkeen kuvaan kehittämishanketta alkaen hankkeeseen johtaneen tilanteen taustoista ja tavoitteista, jonka jälkeen käyn läpi sen etenemistä ja aikataulua. Neljännessä luvussa avaan lukijalle myös maalausprosessini etenemistä käytännössä ja kerron omia mietteitäni valmistuneista teoksista. Lopuksi pohdin vielä tarkemmin koko prosessin onnistumista ja sen hyötyjä ja haittoja tulevaisuuden kannalta.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Työtilan merkitys kuvataiteilijalle

Kuvataiteilijan työssä hyvä työtila on useimmille välttämättömyys. Taiteilijoiden työtilojen puute on kuitenkin yleinen ongelma. Työtilaksi ei myöskään kelpaa mikä tahansa tila. Kuten opetusministeriön vuoden 2003 selvityksessä kuvataiteilijoiden työtiloista sanotaan:

”...työtila, ateljee, on kuvataiteilijan keskeinen työväline, resurssi, jota ilman taiteellista työtä ei voi tehdä. Hyvä työhuone on riittävän tilava ja korkea, valoisa, asiallisen LVIS-varustuksen ja hyvät kulkuyhteydet omaava, pysyvä ja kohtuuhintainen tila. Vain pieni osa kuvataiteilijoista pääsee työskentelemään tilassa, joka täyttää kaikki hyvän työhuoneen vaatimukset.” (Vesikansa 2003, 11.)

En perehdy tarkemmin työtilojen hankkimisen vaikeuksiin tässä tekstissäni. Keskityn pohtimaan sitä, millainen ilmapiiri tilassa olisi paras työskentelylle. Lähtökohtanani on oma kokemukseni, sekä käytetyt lähde- ja lähtökohdat. Pohdin miten päästä parhaiten työviireeseen, mitä tilan järjestelyssä voi ottaa huomioon ja miten esimerkiksi tilan esteettisyys vaikuttaa työskentelyyn.

Oma työhuone on useimmille taiteilijoille paitsi käytännöllinen ja suorastaan välttämätön, myös muilla tavoin merkityksellinen. Jussi Tiaisen kirjaan *Taiteilijatilaja* on valokuvattu useiden taiteilijoiden työhuoneita ja lainattu kuvan yhteyteen taiteilijan

kommentti suhteestaan työtilaansa. Kirjan kuvista ja teksteistä on nähtävissä selvästi se, kuinka jokaisella taiteilijalla on omaan tilaansa hyvin henkilökohtainen suhde. Esimerkiksi Jukka Korkeilan kommentti kuvaa mielestäni hyvin sitä, miten työtilan voi kokea: ”Työhuone on toinen koti. Ehkä työhuone on vielä intiimimpi kuin se paikka, jota kutsutaan kodiksi. Siellä tapahtuva työ erottaa tekijänsä kaikista muista ihmisistä. Työhuoneella vallitsee vapaus ja autonomia.” (Tiainen 2007.) Ajatus työhuoneella vallitsevasta autonomiasta on varmasti useimmille taiteilijoille tärkeä. Myös Jukka Mäkelän puheenvuorosta ilmenee selkeästi, kuinka erityinen suhde työtilaan usein on: ”Ateljee on minulle intiimi ja suorastaan pyhä paikka. Tila muuttuu koko ajan töideni mukaan ja jokainen prosessi jättää siihen jälkensä.” (Tiainen 2007.)

Ihanteellisen työympäristön luominen on jokaisen taiteilijan omakohtainen projekti. Taiteilijan suhde työtilaan on henkilökohtainen, eikä kaikkien työtä tue samankaltainen tila, eikä tapa järjestellä. Osittain kyse on eri tekniikoiden erilaisista vaatimuksista tilan suhteen, osittain taas taiteilijan persoonallisuudesta ja totutuista tavoista. Teoksen Taiteilijatiiloja avulla on mahdollista vertailla hyvin erilaisia työtiloja. Esimerkiksi Jorma Hautalan kommentti antanee mielikuvan siitä, millaisesta tilasta on kyse: ”Työtilani ei tarvitse tarjota minulle virikkeitä, se on minulle instrumentti. Pidän työtilani askeettisena. Toiminnallisesti se on järjestetty niin, että logistiikka pelaa.” (Tiainen, 2007.) Kaarina Kaikkosen työtilan voi kuvitella edellisen vastakohtana: ”Sekä päässäni että työhuoneessani on useimmiten sotkuista, koska kiinnyn vanhoihin projekteihini. Siivoaminen on menneisyydestä luopumista.” (Tiainen 2007.) Edelliset kommentit on valittu sen perusteella, että ne kuvaavat täysin vastakkaisia näkökulmia aiheeseen. Osa taiteilijoista kaipaa virikkeellisempää työtilaa kuin toiset.

Jos työtila koetaan intiiminä tai pyhänä tilana, joka saattaa olla jopa tärkeämpi kuin koti, niin voidaan pohtia mistä se kertoo. Se kuvaa osaltaan siitä, kuinka tärkeää työ on taiteilijalle. Se ei ole vain työtä, vaan osa persoonaa. Jotain tärkeää, jonka avulla voi toteuttaa itseään ja käsitellä itseä suurempia asioita. Työ on myös leikkiä ja vain leikkiessään ihminen voi olla luova ja käyttää koko persoonallisuuttaan. Vain luovutetaan käyttäessään yksilö voi löytää itsensä. (Winnicott 1991, 54.) Työhuoneen tarve ja siellä vallitsevan autonomian ja vapauden kaipuu kertoo myös siitä, että työn toteuttaminen muualla, kuin siihen rajatussa tilassa, ei välttämättä olekaan helppoa. Vaikka

yksittäisten teosten valmistus, esimerkiksi konkreettinen maalaaminen, on ainakin teoriassa mahdollista missä vain, ei taiteilija itse välttämättä koe työn sujuvan, jos olosuhteet eivät ole oikeanlaiset. Teoksen tekeminen sujuu, jos pääsee tietynlaiseen flow-tilaan. Se on usein helpointa silloin, kun voi rauhassa keskittyä tekemiseensä ja luottaa siihen, että saa työskennellä häiriöttä. Myös ympäristön tuttuus ja tunne siitä, että tilanne on omissa käsissä, ovat tärkeitä. Flow-teoriaa tutkinut Mihaly Csikszentmihalyi määrittelee flow-tilan kirjassaan *Flow, elämän virta, tutkimuksia onnesta ja siitä kun kaikki sujuu*, seuraavalla tavalla:

”...se on tila, jossa ihminen on niin syventynyt toimintaansa, että mikään muu ei tunnu merkitsevän mitään; kokemus itsessään tuottaa niin suurta iloa, että ihminen on valmis maksamaan siitä jopa suuren hinnan vain voidakseen tehdä sitä, mitä tekee” (Csikszentmihalyi 2005, 19).

Csikszentmihalyi käsittelee teoksessaan sitä, miten ihminen tulee onnelliseksi saavuttaessaan oman sisäisen elämänsä kontrollin. Hänen mukaansa tietoisuuden hallinnan kautta päästään kokemuksen laadun hallintaan ja sitä kautta onnellisempaan elämään. Tämän voi tulkita taiteilijan näkökulmasta tiivistetysti näin: jos taiteilija oppii hallitsemaan tietoisuuttaan, hän voi kokea teosten tekoprosessin palkitsevampana ja olla sen vuoksi tyytyväisempi itseensä ja omaan tekemiseensä taiteilijana. Csikszentmihalyin mukaan onnellisuuteen päästään ottamalla asiat henkilökohtaisesti omiin käsiin ja käyttämällä niitä keinoja, jotka ovat itselle mahdollisia. Ihmisen täytyy kehittää kykyään löytää iloa ja merkitystä riippumatta ulkoisista olosuhteista ja oppia tuottamaan itse itselleen palkkioita. (Csikszentmihalyi 2005, 22–45.)

Taiteilijan näkökulmasta itseä tyydyttävä teosten tekoprosessi ja lopputulos ovat tärkeitä onnellisuuden kannalta. Työtilan siivoamisen ja järjestämisen voi nähdä yhtenä keinona ottaa oma (työ)elämä hallintaan ja sitä kautta kokea taiteen tekeminen entistä palkitsevampana. Vaikka työtilan järjestyksen mukana tuleva onnellisuus ehkä kuulostaa olevan juuri yksi niistä ulkoisista olosuhteista, joista pitäisi olla riippumaton, tarkoitan tällä enemmän sisäistä asennetta, kuin mitään tiettyä yksilön ulkopuolella vallitsevaa järjestystä. Tukossa oleva työtila voi häiritä työskentelyä. Winnicottin (1991) mukaan kohtuullisella aivokapasiteetilla varustettu yksilö toimii luovasti aina, paitsi ollessaan sairas tai jos ympäristö tukahduttaa luovan prosessin (Winnicott, 1991,

68). Jokaisella yksilöllä on sisäinen todellisuus, joka voi olla rikas tai köyhä, rauhallinen tai sotaisa. Sisäisen ja ulkoisen todellisuuden lisäksi on hänen mukaansa olemassa välitila, kokeminen, johon molemmat, sekä sisäinen että ulkoinen todellisuus vaikuttavat. (Winnicott 1991, 2.)

Yksilö kokee siis elämää syvemmin, jos hän toimii luovasti ja ottaa elämänsä omiin käsiinsä. Konkreettisen materian käsittely on pitkälti päätösten tekemistä ja se voi antaa tunteen mielen hallinnasta ja auttaa päätösten tekemistä myös muissa tilanteissa. Mahdollisuutena hallita omaa elämää voi nähdä myös omien arvojen mukaan elämisen. Esteettisyys ja visuaalisuus ovat monelle taiteilijalle tärkeitä arvoja, joita toteuttamalla myös arjessa voi mahdollisesti kokea elämän mielekkäämpänä. Toinen monille tärkeä arvo on ekologisuus. Taiteilija saattaa haluta huomioida ympäristön teoksia tehdessään, mutta esimerkiksi maalarina voi kokea tuottavansa maailmaan lisää materiaa, sen sijaan, että tekisi jotakin ympäristölle hyödyllisempää.

Taiteilija voi pyrkiä tuomaan esteettisyyttä elinpiiriinsä esimerkiksi järjestämällä työtilaa harmonisemmaksi. Toimimalla niin, että koko teoksen tekoprosessi on esteettinen kokonaisuus, jossa jokainen vaihe on itsessään tärkeä ja harkittu ja jossa huomioidaan myös ympäristön hyvinvointi, voisi mahdollisesti päästä sellaiseen työtahtiin, jossa myös taiteilijan hyvinvointi ja onnellisuus tulee huomioitua. Tähän pääseminen vaatii huomion suuntaamista itse työskentelyn lisäksi myös työtappoihin. Kuinka huolehtii työvälineistään, kuinka selkeästi työtila on järjestetty, kuinka paljon aikaa käyttää työhön ja missä tahdissa. Eli ylipäätään on syytä pohtia, kuinka hallittua ja tietoista työskentely on.

Teoksessa *Ympäristö, estetiikka ja hyvinvointi* (Haapala, Puolakka & Rannisto 2015) käsitellään esteettistä hyvinvointia. Haapala käsittelee artikkelissaan esteetin elämäntapaa ja arjen estetiikkaa, mutta kritisoi niiden helposti jäävän ”arki-ympäristön koristeluksi”, liian pinnalliseksi ja helpoksi nautinnoksi. (Haapala, Puolakka & Rannisto 2015, 29–34.) Ympäristön koristelu tai sieltä kauniiden asioiden etsiminen ja korostaminen eivät pelkästään riittäisi tekemään elämästä esteettistä. Haapalan mukaan esteettiseen hyvinvointiin kuuluvat moninaiset, erilaisten kohteiden aikaansaamat kokemukset. Ihmisen hyvään elämään kuuluu hänen mukaansa kanssakäymistä muiden ih-

misten ja erilaisten esineiden ja asioiden kanssa. Tämän mahdollistaakseen on toimitava niin, etteivät kanssakäymisen edellytykset tuhoudu. Silloin lähestytään eettisiä kysymyksiä esimerkiksi ympäristönsuojeluun tai ihmisten välisen kanssakäymiseen liittyen, joiden ymmärrys myös sisältyy hyvään elämään. (Haapala, Puolakka & Rannisto 2015, 37.) Esteettinen elämä ja ympäristön huomioiminen on mahdollista yhdistää toisiinsa, samoin voi yhdistää kaikinpuolisen hyvinvoinnin ja hyvän taiteellisen työvireen.

2.2 Teosten säilyttäminen ja materian vähentäminen

Oleellinen vaihe matkalla kohti toimivaa työtilaa on tavaroiden karsiminen tai materian määrän pitäminen hallittuna. Koska työtilassa on oltava mahdollisuus keskittyä työhön, on järkevää karsia tilasta turhia ärsykeitä. Tässä välissä voi myös sanoa, että jotkut taiteilijat kokevat ympäriltä tulvivat ärsykkeet hyvänä asiana, inspiraation lähteinä. Kuitenkin, Csikszentmihalyin sanoin:

”Valitettavasti hermojärjestelmällämme on rajansa siinä, kuinka paljon tietoa se voi käsitellä tietyssä ajassa. Vain rajallinen määrä ”tapahtumia” voi päästä tietoisuuteemme ja tulla asiankuuluvasti tunnistetuiksi ja käsitellyiksi, muuten ne alkavat tunkea toisiaan ulos.” (Csikszentmihalyi 2005, 53.)

Näin voi käydä, jos työtila on liian täynnä virikkeitä. Kun aloittaa työskentelyn täydessä työtilassa ja päätyy lopulta vain katselemaan kaikkea tilassa olevaa päämäärätömästi, voi työnteko alkaa tuntua liian turhauttavalta. Aluksi mielessä ollut tema voi hukkua vanhoja teoksia ja inspiraatioksi kerättyä materiaalia tutkiessa. Uusia ideoita alkaa poukkoilla mielessä niin monta, ettei lopulta osakaan valita mitään ja pahimmassa tapauksessa työ jää aloittamatta. On siis kenties helpompaa keskittyä oleelliseen, jos tila ei pursua tavaraa. Lisäksi taiteellinen työ usein vaatii myös reilusti tyhjää tilaa mihin levittäytyä. Jos työ on aina aloitettava raivaamalla tilaa, on kynnyks työhön ryhtymiseen tietysti korkeampi.

Taiteilijan työssä kaikenlaista materiaa kertyy helposti. Sen sijaan esineistä luopuminen ei välttämättä ole helppoa. Tavaroiden säilyttämiselle voi olla monenlaisia syitä. Samankaltaiset syyt pätevät myös muussa elämässä, kuten kotona. Tavaraa kertyy

nurkkiin esimerkiksi tunnesyiden tai tulevaisuuden varalle säästämisen vuoksi. Kuitenkin voi ajatella, että koti, tai tässä tapauksessa työtila on kuin kone, jonka toimivuus on kiinni asenteesta materiaan. Ajatus on peräisin Kari Ojalan teoksesta *Irti tavarasta*:

”... Sinne virtaa materiaalia yhtäältä ja poistuu toisaalta. Virran pitää olla tasainen. Jos koneesta ei poistu ainetta saman vertaa kuin tulee sisään, se kasautuu, tukkii paikat ja estää kunnan virtauksen. Tätä ei ehkä opi ennen kuin on raivanut kunnolla tukkoon menneen kodin.” (Ojala 2009, 217.)

Taiteilijan tavaramäärää miettiessäni tulee mieleen kolmenlaisia esineitä, joista kokonaisuus muodostuu. Ensiksi ovat teosten tekemiseen tarvittavat välineet. Näitä ovat maalarin kohdalla esimerkiksi maalit, kankaat, rimat, valmiit pohjat, siveltimeet, maalausnesteet. Jos taiteilija tekee taidetta monella eri menetelmällä, on tavaroita tietenkin enemmän ja erilaisiin tarkoituksiin. Näistä kaikista taiteen tekemiseen tarvittavista tavaroista voi olla vaikea karsia. Toki voi pohtia omaa ostokäyttäytymistään ja miettiä tarvikkeita hankkiessaan, mitkä ovat oikeasti tarpeellisia välineitä työn kannalta. Lisäksi voi pyrkiä aina käyttämään tarvikkeet loppuun ennen uusien hankkimista. Joillakin taiteenaloilla on myös mahdollista kokeilla ilmaisua ilman välineitä, tai mahdollisimman vähillä sellaisilla. Esimerkkinä ainakin performanssitaide, jossa taiteilija voi käyttää työvälineenään ainoastaan kehoaan, jos niin haluaa. Koska itse olen kuitenkin kiinnostunut perinteisestä maalauksesta, pohdin asiaa enemmän siltä kannalta, että jonkinlainen määrä tarvikkeita on välttämätön.

Toinen tavararyhmä ovat kaikenlaiset inspiraatioksi tai mahdollisiksi töiden materiaaleiksi hankitut tai haalitut esineet. Tämä osio voi sisältää mitä tahansa, riippuen taiteilijan työmenetelmistä. Näyttää siltä, että monilla taiteilijoilla on tapana haalia kaikenlaista tavaraa talteen, joko inspiraation yllättäessä tai pahan päivän varalle. Nämä esineet toimivat joskus jonkinlaisina ”muistilappuina” tulevien teosten varalle. Jos on keskittynyt taiteessaan pelkästään maalaukseen, voi olla, ettei tällaista tavaraa silloin kerry niin paljoa. Kuitenkin myös maalauksiin voidaan lisätä kollaasimaisia osia, liimata esimerkiksi erilaisia papereita. Maalarilla saattaa olla myös tallessa erilaisia referenssikuvia tulevia teoksia varten. Tällaisten tavaroiden säilyttämisen suhteen kannattaa ehkä luoda jonkinlaiset rajat itselleen. Olen huomannut omalla kohdallani (ja taidekoulussa myös muiden työskentelyä läheltä nähtyäni), että jos tähän asiaan ei ota

minkäänlaista linjaa, voi tavaroita kertyä loputtomasti. Voikin miettiä, että onko tavaroiden kerääminen tulevaisuuden varalle todella tarpeellista, vai häiritseekö se vain todellista työskentelyä. Tämä riippuu paljolti siitä, tulevatko tarvikkeet todella käytetyiksi jossain vaiheessa, vai kertyvätkö ne tavarakasoiksi työhuoneen nurkkiin. Tässä kohden kannattaa olla rehellinen itselleen, koska muuten tilanne kasautuu helposti ongelmaksi asti.

Kolmas ja ehkä kaikkein hankalin ryhmä ovat valmiit ja puolivalmiit teokset. Osalla taiteilijoista saattaa olla näille erillinen varasto, eikä niiden määrä silloin vaikuta itse työtilan järjestykseen. Varastotkaan eivät kuitenkaan yleensä ole pohjattomia, joten jonkinlaista karsintaa on jossain vaiheessa tehtävä. Useat taiteilijat säilyttävät töitään työtilan yhteydessä, jolloin ne saattavat hankaloittaa uusien teosten tekemistä. Jos taiteilija myy paljon teoksia tai ei ole erityisen tuottelias, ongelma ei ehkä ole kovinkaan suuri. Kuitenkin useissa tilanteissa taiteilijalta vaaditaan, tai ehkä enemmänkin taiteilija vaatii itseltään tuotteliaisuutta. Runsasta harjoittelua voi pitää myös taideopetuksen perustana ja lähes ainoana keinona kehittyä taiteilijana. Jos ura on pitkä, voi teosten määrä olla huimaava. Myös teosten koko vaikuttaa tietenkin niiden säilytykseen.

Mutta miten karsia teosten määrää, jos myyntiä ei ole paljon? Valmiit ja puolivalmiit teokset poikkeavat monista muista esineistä siinä, että ne ovat yleensä uniikkeja. Jos teoksen kierrättää tai heittää pois, toista samanlaista ei saada enää mistään. Teoksilla saattaa olla rahallisen arvon lisäksi tunnearvoa taiteilijalle itselleen tai jollekin muulle henkilölle. Lisäksi teosten avulla voi oppia huomaamaan aiempia virheitään ja käyttää niitä siten oppimateriaalina joko itselleen tai muille taiteilijoille. Siksi saattaa joskus olla perusteltua säästää myös huonommin onnistuneita töitä. Taiteilijan itsensä voi olla myös vaikeaa arvioida teosten arvoa. Arviointi on hankalaa nykyhetkessäkkin, erityisesti aloittelevana taiteilijana, mutta tulevaisuutta on varsinkin hankala ennustaa. Taidehistoriassa on monesti nähty, kuinka alun perin aliarvostettu taiteilija onkin saavuttanut suosiota vasta kuoleman jälkeen. Mikä on taiteilijan oma vastuu taidehistorian kulussa? Jokainen taiteilija tekee asian suhteen omat päätöksensä. Toisille teoksista luopuminen ei ole ollenkaan vaikeaa, toiset kiintyvät helpommin aikaansaannoksiinsa.

Vaikka taiteilija ei päätyisikään taidehistorian merkkihenkilöksi, voi kuitenkin pitkän uran eri vaiheissa olla kiinnostavaa tutkia taiteellista kehitystä tarkkailemalla eri aikakausien teoksia vierekkäin. Tässä voidaan mennä aina lapsuuden piirustuksiin asti ja etsiä yhteneväisyyksiä aikuisuuden aiheisiin tai värien käyttöön. Kirjassaan *Taiteilijan lapsuuden kuvat, lapsuus ja taide samassa hetkessä*, Päivi Granö on pohtinut menneisyyden ja nykyisyyden kohtaamista lapsuuden muistojen ja taiteen avulla. Lapsuuden ja aikuisuuden teosten tutkimisessa on olennaista esimerkiksi se, minkälaisen merkityksen saa taiteilijan tuotannossa jo lapsuudesta asti toistunut kuva-aihe. Pienen lapsen piirustusten säilyttämisen määrittelee kuitenkin aikuinen, eikä tällöin ole välttämättä säästynyt juuri niitä lapselle tärkeimpiä kuvia. (Granö 2000, 52-53.) Jos on lapsesta asti piirtänyt paljon, voi tuotantoa olla aikuisena jo niin valtavasti, että jotain linjausta sen säilyttämisen suhteen on tehtävä. Itse olen kokenut nämä kysymykset kuitenkin erittäin vaikeiksi, enkä ole toistaiseksi löytänyt niihin mitään lopullista ratkaisua. Käsittelem kuitenkin seuraavassa luvussa omaa prosessiani, jossa olen pohtinut näitä kysymyksiä omalla kohdallani.

3 KEHITTÄMISHANKE

Kuvaan prosessiani kunnianhimoisella nimellä kehittämishanke. Vaikka kyseessä ei varsinaisesti ole hanke vaan ainoastaan henkilökohtainen prosessi, käytän sanaa kuvaamaan prosessin suunnitelmallisuutta ja etenemistä. Sana nostaa luovan prosessin uudelle tasolle, jossa koko prosessi on laaja kokonaisuus, jonka keskeisin osa on oman työn kehittäminen toimivampaan suuntaan. Vaikka tieteellinen tutkimustyö ja luova prosessi eivät välttämättä aina kohtaa, niin tässä tapauksessa käytän sanaa löyhästi puitteena, jonka sisällä luova työ tapahtuu.

3.1 Tausta ja tavoitteet

Opinnäytetyöni keskittyy oman taiteellisen työni kehittämiseen. Kehittämishankkeen tavoitteena oli kehittää itselle sopiva työtahti ja ihannetyötila. Kehittämishanke sisältää tekemisperustaisen luovan prosessin tutkimuksen piirteitä, mutta ei silti ole tutkimus. Tutkimuksen ensisijainen tavoite on uuden tiedon tuottaminen (Salonen 2013, 10). Kehittämishankkeessani etsin itselleni sopivaa työskentelytapaa ja ajatusmaailmaa tekemisen, reflektoinnin, prosessipäiväkirjan ja lähdemateriaalin avulla. Nyt, valmistumisen lähestyessä, on hyvä hetki keskittyä pohtimaan omaa tekemistään, jotta olisi mahdollisimman valmis taiteilijan uran alkuhaasteisiin.

Lähtökohtana hankkeelle oli henkilökohtainen projektini, jossa pyrin materian vähentämiseen työhön ja myös muuhun elämään liittyen. Olin pitkään unelmoinut siististä ja selkeästä työtilasta, turhauduttuani kaaoksenomaisiin varastoihini ja hiukan hosuvaan ja suorittamiskekseiseen työprosessiini. Projektini alkoi kesällä 2016, kun innostuin karsimaan tavaraa kotonani. Karsinta käsitti henkilökohtaisten, asumiseen ja elämiseen liittyvien tavaroiden lisäksi myös taiteilijantyöhön kuuluvaa materiaa. Koulussa sijaitsevan työtilani lisäksi olin työskennellyt myös kotona ja yksi asunomme huoneista oli varattu työhuoneeksi. Käytännössä huone oli kuitenkin pääosin varasto, sillä olin säästänyt vuosien mittaan isoja määriä vanhoja teoksiani ja teoksiin tarvittavia, tai mahdollisesti tarvittavia materiaaleja. Tila ei varsinaisesti innostanut työskentelyyn. Työhön ryhtyminen kotona tuntui aina vaikealta, sillä alkuun päästäkseen olisi aina täytynyt aloittaa raivaamalla tilaa, etsimällä tarvikkeita ja muistelemalla mitä kaikkia välineitä ja materiaaleja olikaan jäljellä. Jos pääsin alkuun, niin usein päädyin vain ihmettelemään vanhoja teoksiani, muistelemaan menneitä tai tuskailemaan aiheen valinnan kanssa lukemattomien eri ideoiden risteillessä mielessäni. Tilan siivoaminen tuntui aina ylitsepäseemättömältä urakalta. Silloin tällöin, kun sain lopulta käytettyä energiaa siivoamiseen, ei vaikutus ollut pitkäaikainen, vaan pian huone oli taas samanlaisen kaaoksen vallassa kuin aiemminkin.

Heinäkuussa 2016 päätimme muuttaa uuteen asuntoon ja löytämämme asunto olikin monin tavoin sellainen kuin toivoimme. Ongelmana oli vain pienempi neliömäärä ja se tieto, etten enää voisi käyttää kokonaista huonetta työtilana, enkä edes varastona. Tilanne oli tukala, sillä tiesin valmistumisen lähestyvän. Valmistumiseen liittyi isoja

muutoksia jo työskentelyolosuhteidenkin suhteen, menettäisin silloin myös koululla olevan työtilani. Olemassa olevien ja tulevien teosten määrä tuntui olevan täysin hallitsemattomissa. Halusin keskittyä vakavasti uraani, maalata paljon ja olla tuottelias, joten ainakaan teosvarastot eivät todennäköisesti olisi tulleet pieneneeseen jatkossa. Lisäksi minun oli aina ollut vaikea luopua ”tarpeellisista” tavaroista ja mahdollisista inspiraation lähteistä. Sen vuoksi varastot sisälsivät kaikenlaista pahan päivän varalle ja tuleviin teoksiin säästettyä materiaalia, kuten luonnonmateriaalia, vanhoja tapetteja, karkkipapereita, villaa, vanhoja epäonnistuneita teoksia, lapsuuden töitä yms. Olin kuitenkin siinä vaiheessa jo päässyt alkuun karsimisprojektissani ja huomannut sen hyviä vaikutuksia. Muistutin itseäni haaveistani saada toimiva työtila ja siitä, että tavarakaaoksen siirtäminen toiseen, kenties isompaan tilaan ei olisi kuitenkaan pysyvä ratkaisu. Oli saatava muutosta omiin asenteisiin ja menetelmiin. Niinpä jatkoin karsimista entistä päättäväisemmin. Lopputuloksena muutos entiseen oli niin suuri, että päätin pohtia aihetta myös näin teoriatasolla.

Ennen karsimisprojektin alkua olin haaveillut selkeydestä, käytännöllisyydestä ja yksinkertaisuudesta tilassa, työssä ja teoksissani. Koululla olinkin oppinut jo pitämään työtilani vähän siistimpänä ja siellä työskentely olikin hiukan mutkattomampaa. Uskoin kuitenkin olevani luonteeltani liian kärsimätön ja taiteilijana ekspressiivinen työskennelläkseni täysin ihanteideni mukaisesti. Kuitenkin, mitä pidemmälle pääsin materiaalin raivaamisessa kotonani, sitä selkeämmäksi kävivät myös projektin hyödyt. Sitä enemmän aloin myös kaivata lisää selkeyttä ja harmoniaa, mitä enemmän sitä saavutin. Pelkkään työprosessiin alkoi hiipiä esteettisiä piirteitä. Työ ei ollutkaan enää kaaosta, epätoivoista yritystä onnistua, vaan harkitumpaa ja itselleni palkitsevampaa. Konkreettinen, käytännön syistä alkanut raivausprosessi alkoi saada syvällisempiä merkityksiä hyvin nopeasti. Työskentelyni alkoi muuttua lähemmäs sellaista, mihin en olisi aiemmin uskonut pystyväni.

Olen piirtänyt ja maalannut lapsesta saakka. Yläasteesta lähtien aloin maalata jo melko tosissani. Kokeilin silloin ensimmäistä kertaa öljyväreillä maalaamista ja ajatus taiteesta ammattina on ollut mielessäni vähintään jostakin sieltä asti. Nyt kuusitoista vuotta myöhemmin olen valmistumassa taiteilijaksi ja kokemusta maalaamisesta alkaa olla jonkin verran. Taidekouluaikana olen maalannut paljon ja kokeillut myös veistoa ja installaation tekoa. Olen halunnut saada koulusta irti mahdollisimman paljon oppia

ja siksi olenkin harjoitellut jatkuvasti, sekä kokeillut erilaisia tekniikoita ja teoskokoja. Osittain kyse on kuitenkin ollut jonkinlaisesta ahkeruuden illuusioista. Olen luullut olevani harpata ajassa eteenpäin, kehittyä nopeammin olemalla tuottelias. Osittain se on totta, mutta toisaalta vaarana on, että työ muuttuu suorittamiseksi ja siitä katoaa luovuus ja leikki.

Maalarina olen tuottelias ja maalausprosessini on usein nopea. Vaikka saatankin jäädä hiomaan jotakin työtä pitkäksikin aikaa, teos kuitenkin yleensä etenee vauhdilla ja muuttuu paljon työn edetessä. Usein myös maalaan montaa teosta yhtä aikaa ja aloitan uusia ajattelematta sen kummemmin edellisiä. Tällä tavoin toimiessa töitä on kertynyt melko runsaasti. Olen sentään kierrättänyt vanhoja pohjia pitkän aikaa, eli maalannut vanhojen teosten päälle uusia teoksia. Siitä huolimatta työtilat ja varastot ovat pursuneet maalauksia eri ajoilta jo vuosien ajan. Lapsuusaikojen ja vapaa-ajalla tehtyjen piirrosten ja maalausten lisäksi erilaisten taidekerhojen, kuvaamataidon tuntien ja taidekurssien maalauksia, grafiikanlehtiä ja veistoskokeiluja on säilynyt lukemattomat määrät. Teoksia on säilynyt niin paljon, koska olen suhtautunut taiteen tekemiseen ammattina jo kauan. Toiseksi on myös tunnesyyt. Kiinnyn teoksiini helposti, vaikka ne eivät olisikaan kovin onnistuneita. Vanhat teokset herättävät muistoja ja tunteita, niiden avulla voi muistaa jonkin tietyn ajanjakson elämästä tai yrittää arvioida itseään taiteilijana. Joskus vanhojen teosten penkominen herättää riemastusta, jos jokin unohdettu työ muistuttaakin siitä, että on jo kokemusta taiteilijana tai työ onkin onnistunut paremmin kuin muistin. Yhtä usein arkistojen läpikäynti on saattanut olla ahdistavaa, mielialasta riippuen. Harvoin kuitenkaan se on varsinaisesti auttanut uusien teosten tekemisessä.

Vaikka isot määrät säilytettyjä teoksia ei olekaan automaattisesti vain huono asia, on tavarain määrä vaikeuttanut elämää konkreettisesti monessa tilanteessa. Teosten kanssa muuttaminen on aina hankalaa, eikä arkikaan niiden kanssa ole helppoa. On turhauttavaa aloittaa jokainen työskentelykerta siivouksella. Kun materiaa on valtavasti, sen hallinnassa pitäminen on todella aikaa vievää, vaikka halua järjestelmällisyyteen olisikin. Usein tavaramäärät vain ahdistavat, sillä aikaa niiden perusteelliseen läpikäyntiin tarvittaisiin niin paljon, ettei sitä tunnu koskaan olevan tarpeeksi. Siitä huolimatta olen suhtautunut samalla tunteellisuudella myös kaikkiin muihin tavaroihin. Irti pääs-

täminen on ollut kohtuuttoman vaikeaa. Osittain kyseessä on ollut halu toimia ekologisesti. Ajatus siitä, että säästää esineen, joka vielä joskus on mahdollisesti tarpeellinen, on ollut mukavampi kuin sen kaatopaikalle heittäminen. Huono puoli on se, että lopulta kulloinkin kyseessä oleva tila on muuttunut itsessään kaatopaikaksi, eivätkä esineet ole olleet siellä sen hyödyllisempiä kuin pois heitettyinä. Toisaalta syynä on varmasti ollut myös jonkinlainen menneisyyden kunnioittaminen. Sekään ei ole varsinaisesti huono asia, mutta liika menneen arvostus voi kuitenkin pahimmillaan estää nykyhetkessä olon.

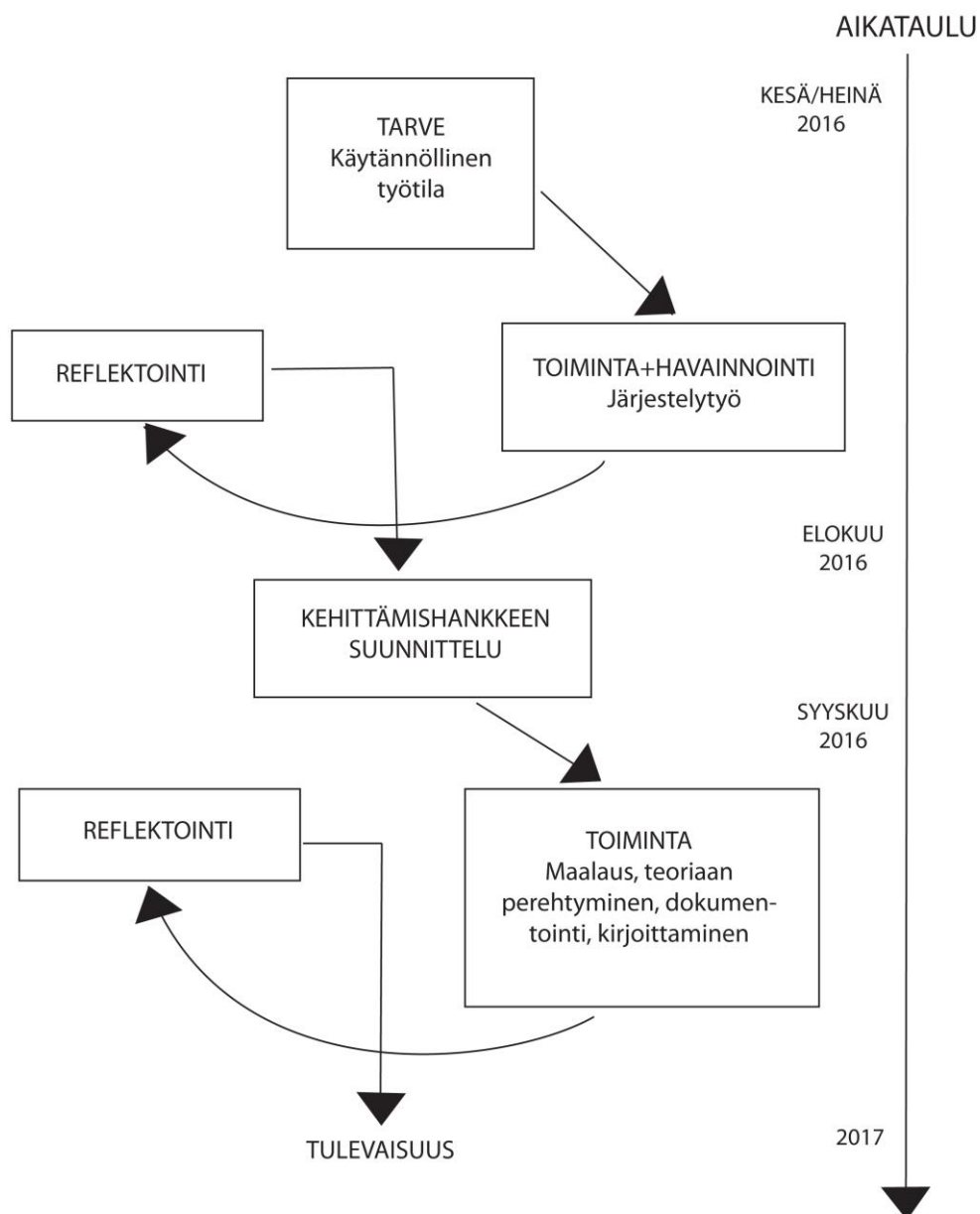
Tilanteeseen kyllästyneenä ja monesti asiaa pohdittuani, aloin vihdoinkin järjestellä työtilaa ja muitakin tiloja uudella tavalla. Opettelin ja opettelen edelleen luopumaan ajatuksesta, että kaikkea kannattaa säästää tulevaisuutta varten. Tulevaisuudessa mahdollisesti saatu hyöty on pientä, jos arki takkuu jatkuvasti. Käytin pari kuukautta intensiiviseen raivausprojektiin, josta suuri osa käsitti työhuoneessa olevia tavaroita. Tavoitteena oli selkeys ja käytännöllisyys teosten arkistoinnissa ja materiaalien järjestämisessä. Kaipasin selkeyttä myös omaan ajatteluuni teoksia suunnitellessa.

3.2 Aikataulu ja toteutus

3.2.1 Aikataulu

Koko prosessi alkoi siis kesällä 2016. Alussa kyse oli vain henkilökohtaisesta siivousprojektista, johon ryhdyin käytännön syistä. Suurimman karsimistyön tein heinä- ja elokuussa, eikä tarkoitukseni ollut aluksi muuta, kuin selkeyttää työtilaa ja pienentää varastoja helpommin kuljeteltaviksi. Aihe alkoi kuitenkin työskentelyn edetessä kiinnostaa enemmän ja syksyn aikana projekti muuttui tietoisemmaksi kehittämissa hankkeeksi. Mukaan oli tullut selkeänä osana oman työskentelyn kehittäminen. Huomasin, että vanhojen teosten läpikäynti ja osasta luopuminen antoi ajatuksillekin uutta tilaa ja aloin suhtautua myös koko maalausprosessiin eri tavalla. Aloin siis tietoisemmin pyrkiä kohti kehittymistä työskentelytekniikassani ja kiinnittämään tarkemmin huomiota työtapoihini.

Ohessa esittelen spiraalikaavion muodossa (Kuva 1.) prosessin edistymisen syksyn mittaan. Valitsin kaaviomalliksi spiraalin, sillä siinä visualisoituu se, kuinka toiminta jatkuu kehän muodostamisen jälkeen uusilla kehillä, joissa edellisen vaiheen tuotos arvioidaan aina uudelleen (Salonen 2013, 15). Mallin mukaisessa kehittämistoiminnassa tapahtuu aina arviointia, paluuta, pysähtymistä sekä kehittämistehtävien, sisältöjen ja toimenpiteiden uudelleensuuntaamista ja tarkentamista (Salonen 2013, 14).

Kuva 1. Prosessin edistyminen syksyn 2016 aikana. Mukailen toimintatutkimuksen spiraalimallia (Salonen 2013, 16; Toikko & Rantanen 2009, 67; alkujaan mm. Lewin 1948).

Kuvio kuvaa mielestäni parhaiten sitä, että hanke ei lopu opinnäytetyöni valmistumiseen, eikä lopputyönäyttelyyn, vaan jatkuu urani vaiheissa edelleen. Siinä näkyy myös alkuvaiheen muutos omasta projektista laajemmaksi kehittämishankkeeksi.

Luovan tuottamisen prosessia voidaan reflektoida sekä prosessissa itsessään, sen sisällä samoin kuin prosessia kontekstissaan. Luova prosessi tuottaa siihen ainesta. (Anttila 2005, 424.) Prosessin sisäinen reflektointi tapahtuu esimerkiksi päivän päättyessä, projektin lykkääntyessä tai pidemmän tauon aikana, kun työskentely pysähtyy hetkeksi. Luovan prosessin valmistelussa aloitetaan pätevän toimintamallin valinnalla, joka suuntaa tekemistä sen aloitusvaiheessa. Prosessissa on useita mahdollisia sisältöjä ja tavoitteita ja ne voivat muuttua, kasvaa ja saada prosessin kuluessa erilaisia painotuksia. (Anttila 2005, 425–426.) Omassa prosessissani painotus oli ensin tavaroiden karsimisella ja toimintamallina oli materian vähentäminen. Reflektoinnin tuloksena prosessi alkoi painottua enemmän oman maalaustyöskentelyn kehittämiseen ja työtapoihin.

Siivousprojektin ollessa pääosin ohi syksyn alussa, aloin keskittyä opinnäytteen teoriapuoleen ja maalausten suunnitteluun. Maalausten tekoprosessi on itsessään niin laaja aihe, että käsittelen sitä erikseen luvussa 4. Syksyn aikana kirjoitin prosessipäiväkirjaa etenemisestäni ja etenin aikatauluni mukaisesti. Suunnitelmani oli elo- ja syyskuun ajan rajata ja tarkentaa opinnäytetyön aihetta, suunnitella maalauksia ja luonnostella. Lokakuussa aloitin kirjoittamisen ja perehdyin lähdemateriaaliin, luonnostelin paljon maalauksia varten ja teetin maalausohjat. Marraskuussa viimeistelin tekstiä ja maalasin teoksia. Koko hanke eteni hyvin aikataulun mukaisesti. Kehittämishanke loppui nimellisesti vuoden 2016 lopulla, mutta kuten kaaviosta näkyy, on sen tarkoitus olla jollakin tavalla osa työtäni myös jatkossa. Maalausprosessi jatkui jonkin verran vielä keväällä 2017, kun olin tauon jälkeen pohtinut teoksia uudella tavalla.

3.2.2 Käytännön toteutus

Prosessi lähti alun perin käyntiin osittain myös halusta toimia maalarina ekologisesti. Karsimistyössä pidin tärkeänä toimia ympäristön huomioiden. Siitä syystä osan tavaroista annoin pois, myin tai kierrätin jollain tavoin. Suurin osa turhasta tavarasta oli kuitenkin heitettävä suoraan roskiin. Osittain muuton vuoksi oli toimittava nopeasti, osittain siksi, että liika jatkailu olisi saattanut pilata koko projektin. Oli toimittava heti, kun oli kerran päässyt alkuun, eikä tunteille voinut jättää liikaa sijaa. Toisaalta tietenkin mietin tarkastikin jokaisen yksittäisen asian kohdalla sen tärkeyttä itselleni. Tähän saakka en ole juurikaan katunut minkään asian pois heittämistä, sen sijaan tehtävää olisi edelleen paljon.

Olin säästänyt innoissani kaikenlaista materiaalia tuleviin töihin, inspiraatioksi lähinnä, tulevaisuudessa tarpeellisina. Se, milloin tulevaisuus koittaisi, oli hyvin epäselvää. Useinkaan ne materiaalit eivät päätyneetkään mihinkään teokseen, sillä ne tuntuivat irrallisilta. Idean olisi pitänyt lähteä sillä hetkellä, kun löysin materiaalin ja toteutuksen olisi pitänyt alkaa heti. Säilyttäminä esineet ja tarvikkeet olivat vain ajatuksenpuolikkaita joista ei saanut koskaan kasaan mitään valmista. Vaikka useiden materiaalien pois heittäminen tuntuikin raastavalta, oli positiivinen vaikutus nähtävissä heti. Tilaa alkoi tulla pikkuhiljaa lisää ja romun alta alkoivat paljastua oikeasti tarpeelliset asiat. Löysin monia täysin käyttökelpoisia ja itselleni oikeasti tärkeitä tarvikkeita, joiden olemassaolon olin unohtanut. Niiden löytäminen toi nopeasti uutta intoa myös maalaamiseen.

Vanhojen teosten läpikäynti oli projektin vaikein osuus. Olin vältellyt sitä liian pitkään ja tekemistä totisesti riitti. Kuten sanottua, teoksia oli paljon. Osa oli keskeneräisiä ja niiden jatkaminen joskus olisi ollut mahdollista. Yritin olla kuitenkin rehellinen itselleni ja harkita jokaisen kohdalla, tulisinko oikeasti jatkamaan työtä lähitulevaisuudessa. Kiinnostuksen kohteet muuttuvat jatkuvasti, eikä vuosia sitten kiehtoneet teemat ole välttämättä enää ajankohtaisia. Puolivalmiiden teosten pois heittäminen oli vapauttavaa. Jatkossa saisin oikeasti tehdä juuri sitä, mitä haluaisin ja mikä olisi juuri sillä hetkellä tärkeää. Valmiiden teosten kohdalla yritin valita säilytettäväksi itselleni tärkeimmät työt. Alkuun se oli tietenkin vaikeaa, tavaramäärästä oli vaikea erottaa

oleellinen. Työn edetessä valinta muuttui kuitenkin helpommaksi ja päätöksiä oli nopeampi tehdä. Yritin myös säästää teoksia eri ajoilta, kuten lapsuuden eri vaiheista ja eri kouluista ja kursseilta. Rikkoutuneet tai likaantuneet työt olivat tietenkin selkeästi pois heitettäviä. Vaikka toki jokaiseen työhön voi liittää jonkinlaisen tunteen ja sitä kautta syyn säilyttämiselle. Esimerkiksi: ”Ensimmäinen työni taidekoulussa” tai ”tästä henkilö x sanoi niin kivasti”.

Yksi erikoinen ryhmä varastoissani oli epäonnistuneet työt, tai työt joita inhosin. Näitäkin löytyi nimittäin yllättävän paljon. Niiden säilyttämiselle syynä on ollut jonkinlainen rehellisyys. Olen jotenkin ajatellut, että jos säästän ainoastaan onnistuneet työt, niin taidoistani taiteilijana ei saa oikeaa kuvaa. En tiedä kuinka pian olen kuvitellut taidehistorioitsijan tulevan työhuoneeseeni kirjoittamaan elämäkertääni, mutta tällaiset ajatukset ovatkin olleet pääasiassa alitajuisia. Näiden suhteen onneksi opin toimimaan vähän järkevämmin ja heitin pois työt joista en pitänyt tai joita en pitänyt tärkeinä. Nyt olen paremmin ymmärtänyt sen, että voin itse vaikuttaa siihen, millaisen kuvan haluan itsestäni taiteilijana antaa, eikä minun tarvitse pitää kaikkea tuottamaani materiaalia oleellisena urani kannalta. Osa töistä saa jäädä vain kokeiluiksi tai harjoituksiksi ja niihin voi suhtautuakin ainoastaan sellaisina. Tämä on helpottanut myös työstä kokemaani stressiä. Lisäksi ymmärrän nyt paremmin myös sen, että onnistuneimmatkin työt toimivat hyvin oppimateriaalina tulevaisuudessa. Onhan niissäkin paljon korjattavaa ja niiden kautta oikeastaan on paljon helpompi oppia kuin täysin epäonnistuneista teoksista. Lisäksi vuodet muuttavat ajatustapaa ja joskus onnistuneena nähty teos saattaa vuosien päästä tuntua naurettavalta. Siitä voi toivottavasti päätellä kehittyneensä. Siksi hyvien ja itselle tärkeiden teosten säilyttäminen riittää.

Nyt siivousprojektin suurin osuus on tehtynä, mutta tekemistä on silti vielä jäljelläkin. Toisaalta, vaikka projekti olisikin ohi, niin järjestely ei silti lopu. Vaatii tarkkuutta, ettei luisu vanhoihin tapoihin. Järjestyksen pitäminen on kuitenkin nyt paljon helpompaa, kun tavaran määrä on kohtuullisempi. Olen järjestänyt koululla olevan työtilani siistiksi ja se on yksinkertaisuudessaan jopa hieman askeettinen. Olen kuitenkin huomannut, että työskentely siellä sujuu hyvin.

3.3 Kehittämishankkeen haitat ja hyödyt

Hankkeeseen ryhtyminen ei ollut helppoa ja siihen on syynsä. Maalaus on uniikki esine, artefakti, eli ihmisen tekemä tuotos. Sen lisäksi, että teos saattaa olla ainutkertaisuudessaan tärkeä itse taiteilijalle, sen kulttuurista arvoa ja vaikutusta katsojiin on vaikea arvioida. Vanhojen teosten pois heittäminen laittaa taiteilijan asemaan, jossa hänellä on kaikki valta päättää, mitä osia katsoja näkee hänen tuotannostaan. Päätös on kuitenkin vain yhden hetken tulos, eikä taiteilija itsekään ole välttämättä samaa mieltä enää muutaman vuoden päästä. Toisaalta, vaikka teos olisikin taiteilijalle pysyvästi epämieluisa, ei se ole sitä välttämättä katsojalle.

Maalaukset tai muut taideteokset ovat tunteita herättäviä esineitä, niin kuin niiden tarkoitus usein onkin. Niihin saattaa liittyä suuri joukko assosiaatioita ja mielle yhtymiä herättäviä ominaisuuksia, esimerkiksi elämykset, muistot ja metaforat. Näiden tekijöiden erottaminen itse kohteesta voi olla vaikeaa, kun ne kuitenkin syntyvät vastaanottajan mielen sisällä. (Anttila 2005, 213). Onko ihminen vaarassa menettää muistojaan, jos luopuu niitä herättävistä esineistä? Tai loppuvatko taiteilijalta aiheet tai tekemisestä punainen lanka, jos vanhoista teoksista on säästetty vain osa? Entä materiaali varastot? Ne voidaan nähdä esimerkiksi ideoiden lähteinä, muistilappuina, alustavina teoksina, luonnoksina. Voiko niistä todella luopua, jos niiden keräämiseen on nähnyt vaivaa vuosien mittaan? Vanhojen materiaalien säästäminen voi olla myös ekologisesti järkevää, jos ne menevät käyttöön jossain vaiheessa.

Toisaalta materian karsiminen voi olla puhdistava kokemus, uusi alku. Taiteilijan voi olla hyvä uudistua vuosien varrella. Päivittää tekemistään ja löytää sitä kautta itselleenkin uutta motivaatiota tekemiseen. Menneisyyden painolastista luopuminen voi olla hyvä valinta, jos vanhat teokset tuntuvat taakalta ja työskentely takkuaa. Taiteilijan persoonallinen kädenjälki näkyy uusissakin teoksissa ja voi olla yllättävää, kuinka punainen lanka ei vain säily, vaan jopa vahvistuu, kun tekoprosessista karsitaan ylimääräinen. Työskentelyyn saattaa tulla lisää johdonmukaisuutta ja selkeyttä ja oma sanoma pääseekin jopa paremmin esille. Ensimmäinen päätös prosessin aloittamisesta on kuitenkin vaikea. Jos materiavarastot ovat suuret ja niitä yrittää pienentää vain silloin tällöin jostakin yksittäisestä esineestä luopumalla, ei tulos ole näkyvä, eikä siksi tunnu järkevältä. Tarvitaan rohkeampi askel. Mutta myönnän, että sen ottaminen voi

olla riski. Tähän mennessä itse olen lähinnä vain hyötynyt projektista. Huomaan silti, että palaan helposti vanhoihin tapoihini, eikä asioista luopuminen ole vielä kukaan kovin helppoa. Myös maalaustottumusten muuttaminen oli itselleni vaikeaa ja prosessin haittapuolia nousi esiin myös työskentelyn eri vaiheissa. Kuvaan maalausprosessin etenemistä ja onnistumista seuraavassa luvussa tarkemmin.

4 MAALAUSSPROSESSITANI

4.1 Maalausprosessin eteneminen

Tässä luvussa kuvaan opinnäytemaalausteni tekoprosessia ja pohdin suhdettani kyseisiin maalauksiin. Koska halusin huomioida kesän ja syksyn vaivannäön myös opinnäytteeni konkreettisesti osuudessa, käytin paljon aikaa teosten suunnitteluun ja varsinaisen maalaamisen valmisteluun. Päätin jo alussa, että en toimisi kuten aiemmin, eli maalaisi nopeasti vain jotain ja jäisi sitten pohtimaan, oliko aihe tai toteutustapa hyvä. Toisaalta en halunnut myöskään lisätä työskentelyyn turhaa stressiä, joten pyrin miettimään huolella, mitä oikeasti haluan tehdä ja tekemään sen sitten ilolla ja nauttien. En halunnut tehdä turhaan uutta varastoon päätyvää materiaa, vaan halusin, että teokset tuntuisivat itselle merkityksellisiltä ja tärkeiltä. Yritin kuitenkin myös ajatella niin, että jos maalaukset eivät miellytä enää myöhemmin, voin myös vapaasti kierrättää pohjat jälkeensä, olkoonkin, että opinnäytetyö on juurikin sellainen esine, jonka soisi säästävän vähintään muistona valmistumisesta.

Pohdin teosten aihetta, kokoa, lukumäärää, värimaailmaa ja tekotapaa itselleni epätyyppillisen pitkään. Yleensä olen tarttunut hiukan heikompiinkin ideoihin vain päästäkseni aloittamaan työskentelyn. Täysin eri tavalla toimiminen tuntui omituiselta ja vähän ahdistavaltakin. Toisaalta taas hämmästyin itseäni suhtautumalla rauhallisesti siihen, etten pitkään aikaan aloittanutkaan itse työtä, vaan annoin vain aiheiden kypsyä rauhassa. Päädyin lopulta tekemään teosparin, eli kaksi keskikokoista maalausta. Koko ei ole kovinkaan iso, sillä halusin ottaa huomioon myös teosten tulevan säilytyksen. Tekotapa määräytyi sen mukaan, mitä olin viime aikoina käyttänyt ja aihemaailma

henkilökohtaisen tilanteen mukaan. Pohjat teetin Taide ja kehys Räikkälässä, eli paikallisessa taidetarvikeliikkeessä. Ensin tarkoitukseni oli tehdä pohjat itse, mutta lopulta halusin säästää voimiani. Halusin myös pohjista mahdollisimman laadukkaat ja olin siksi valmis panostamaan niihin enemmän.

Kamppailin pitkään sen kanssa, pitäisikö minun käyttää teoksissani kierrätyspohjia. Ajattelin, että opinnäytteeni teemaan ja ajatusmaailmaan olisi sopinut materian määrän vähentäminen käyttämällä jo valmiiksi olemassa olevaa materiaalia. Harkitsin useita pohjia, joita minulla oli ennestään varastossa, mutta mitkään eivät tuntuneet sopivan kunnolla mielessäni olevaan suunnitelmaan. Asia vaivasi minua jonkin verran ja jouduin useaan otteeseen pohtimaan sitä, onko järkevää rajoittaa omaa taiteen tekemistään käytännön säännöillä ja tiukoilla toimintaperiaatteilla. Kaikki järjestely- ja pohdintatyöni tuntui välillä menneen hukkaan ja olevan täysin turhaa. Ei kai oikea taide saa olla riippuvaista sen ulkopuolisista seikoista. Päätin siksi panostaa mieluummin hyviin pohjiin, jotka sopivat ideaani. Ajattelin niin, että jos teen alusta asti hyvät teokset, jotka ovat pohjia myöten kunnolla tehdyt, on niitä mukavampi myös säilyttää jatkossa, myydä tai käyttää uudelleen.

Sama ongelma tuli kuitenkin eteen myös toisella tavalla. Maalauksia suunnitellessani huomasin, että kynnyksen tekemisen aloittamiseen kasvoi. Kun olin hankkinut hyvät, kalliit ja kalliit pohjat, aloin pelätä pilaavani työt heti alkuunsa. Paineet onnistumiseen olivat jo muutenkin melko suuret. Jouduin taas osittain luopumaan vähäisen materian periaatteestani, sillä huomasin, että minun on maalattava aluksi jotain muuta, ettei aloittaminen olisi liian vaikeaa. Tähän tarkoitukseen tosin käytin kierrätyspohjaa. Viimeistelin myös kesän aikana tekemiäni maalauksia ja puuhastelin työhuoneella muuten, saadakseni tuntumaa työhön riittävästi.

Toinen tapa yrittää selvittää teosten onnistumisen paineesta oli yrittää miettiä, millä tavoin tekeminen olisi itselleni kaikista palkitsevinta. Siitä syystä halusin valita henkilökohtaisen ja itseäni kiehtovan aihe maailman, välittämättä liikaa siitä, onko se muiden maun mukainen. Yritin miettiä myös maalausten tekotapaa siltä kannalta, mikä on minulle nautinnollisinta ja palkitsevinta. Totesin, että vaikka halusin tehdä teokset harkiten ja rauhallisesti, on kuitenkin minulle ominainen ekspressiivisyys säilytettävä.

Siksi päätin antaa itselleni luvan tehdä lopullisen työn nopeasti ja viitteellisesti ja hidastaa projektia ennemmin suunnittelemalla ja kypsyttelemällä, kuin maalaamalla hitaasti. Halusin teoksiin raikkautta ja ilmavuutta, jota nopeampaa ja rennompaa maalaustapaa käyttämällä helpommin syntyy.

Luonnostelu ei ole itselleni yleensä kovinkaan iso osa teosten suunnittelua, mutta tällä kertaa yritin panostaa siihen. Kävin syksyn mittaan vierailemassa erilaisilla kursseilla, joissa piirrettiin tai muovailtiin elävää mallia. Halusin toiseen teoksista mukaan ihmishahmon ja luonnostelu mallista oli hyvä tapa päästä alkuun, tarkentaa suunnitelmaa ja parantaa anatomian osaamista. Toiseen teokseen halusin sisätilasta kuvattua ulkotilaa verhon läpi katsottuna. Kuvasin monen kuukauden ajan kotimme ikkunoita ja verhoja kameralla etsien erilaisia päivänvalon ja verhokankaan synnyttämiä variaatioita. Näiden lisäksi tein muutamia sommitteluluonnoksia ja harjoitusmaalauksia.

Kuva 2.

Lopulta uskaltauduin aloittamaan varsinaisia maalauksia. Olin etukäteen päättänyt edetä siten, että maalaan ensin paljaalle cotton duck -kankaalle abstraktin, pelkkiin värisävyihin ja maalin, kankaan, siveltimen ja lastan jättämiin tekstuureihin perustuvan pohjan. (Kuva 2.) Alusmaalauksen oli tarkoitus olla vaaleahko ja hillitty, mutta

silti kiinnostava pinta jonka päälle lopullinen kuva-aihe tulisi melko viitteelliseen tyyliin maalattuna. Toinen maalaus sai pohjaksen keltaisen, kermansävyisen epätasaisen sävyn ja toinen taas punertavamman. Kun olin saanut alusmaalaukset tehtyä, olo oli helpottunut. Tyhjän kankaan kauhu oli toistaiseksi karkotettu.

Siitä huolimatta varsinaisen kuva-aiheen hahmottelu kankaalle oli aluksi jännittävä. Aloitin varovasti, mutta pääsin pian kuitenkin vauhtiin. Tämän jälkeen maalaukset etenivät parissa nopeahkossa maalaukserässä melkein valmiiksi. Yritin säilyttää teoksissa rennon jäljen ja mielestäni se onnistuikin ihan odotetusti. Välikritiikissä suositeltiin tekemään teoksista useampia versioita, jotta niissä pysyisi mukana rentous ja raikkaus. Vaikka omat tavoitteeni olivatkin samat maalausjäljen suhteen, pysyin kuitenkin osittain alkuperäisessä suunnitelmassani ja tein teoksista vain yhden versiot luonnosten lisäksi. Vaikka usean version tekeminen olisikin ollut tarpeeksi perusteltua, halusin tässä prosessissa nimenomaan harjoitella materiaalin arvostamista ja tehdä työtä mahdollisimman harkitusti.

Tiesin, että teokset voivat helposti kangistua ja muuttua teennäisiksi liiasta onnistumisen paineesta. Olin varautunut siihen ja siksi pidin maalaukserät lyhyinä ja mahdollisimman rentoina. Pyrin lopettamaan heti, kun huomasin työn takkuavan. Maalaukserät olivatkin lopulta tuntimääräisesti lyhyitä, mutta todella intensiivisiä. Toisessa välikritiikissä teokset tuntuivat silti liian kaavamaisilta ja saivat kritiikkiä esittävyden ja abstraktin välimaastossa olemisesta. Vaikka juuri se olikin oma tavoitteeni, olin itsekin sitä mieltä, että teokset tarvitsivat vielä jotakin lisää. Päädyin lopulta rikastuttamaan kokonaisuutta lisäämällä teosparin ympärille pienempiä ja abstraktimpia maalauksia, jotka olivat tavallaan palasia isommista maalauksista. Vaikka pyrin pitämään työskentelyn koko ajan mahdollisimman rentona, oli lopputulos silti liian kaavamainen vielä lopputyönäytelyssäkin. Liialla varovaisuudella materiaalien käytön suhteen oli sittenkin hintansa.

4.2 Teokset

Opinnäytetyöni koostuu kahdesta maalauksesta, jotka muodostavat teosparin, mutta toimivat myös yksittäisinä teoksina. Ripustuksessa teosparin ympärillä on myös pienempiä ”otoksia” isompien teosten yksityiskohdista ja tekstuureista. Maalaustyylini on melko ekspressiivinen. Maalaan mielelläni nopeasti ja käytän hyväksi sattumia joita maalausohjassa saattaa olla, tai joita syntyy väriä levittäessä. En etsi yleensä tarkkaa vaikutelmaa, vaan yritän ennemminkin vangita erilaisia pikku hetkiä ja tunnelmia elämästä. Minuun voimakkaasti nuoresta asti vaikuttanut maalaustyylini onkin impressionismi. Thomson & Howard kuvaavat osuvasti, kuinka sanasta impressionismi tulee mieleen kirkasväriäinen, kohtuullisen kokoinen kuva valontäyteisestä maisemasta tai kaupunkikuvasta, joka on maalattu rikkonaisella sivellintekniikalla (Thomson & Howard 1994, 6). Näen omista teoksistani paljon samaa, vaikka en suoraan yritäkään jäljitellä impressionistien tyyliä. Aiheeni ovat usein maisemia tai kaupunkinäkymiä, värit ovat kirkkaita ja tärkeässä osassa, samoin valo. Ehkä myös sivellintekniikkaani voisi kuvailla rikkonaiseksi.

Maisema on aihe, johon palaan usein ja niin kävi tälläkin kertaa. Teosparin toinen osa kuvaa ulkotilaa sisätilasta nähtynä, ikkunan ja osittain ikkunaverhon läpi katsottuna. Toisessa maalauksessa on naishahmo takaviistosta kuvattuna. Kuvassa korostuvat naisen hiukset, joka on myös ollut toistuva aihe teoksistani. Itselleni yhtä tärkeää kuin aihe, tai kenties tärkeämpää, teoksissa on erilaiset tekstuurit, valon tuntu, värisävyt ja tunnelmat. Opiskelujen myötä olen kulkenut koko ajan vähemmän esittävään suuntaan, kun kiinnostukseni erilaisia pintarakenteita, muotoja ja värejä kohtaan on kasvanut entisestään. Teoksen aihe ei tunnu enää niin oleelliselta. Aiemmin hiukan tylsältä tai käsittämättömältä tuntunut minimalismi on alkanut kiehtoa ja voi olla, että teokseni menevät tulevaisuudessa enemmän siihen suuntaan. Opinnäyteteokseni eivät ole varsinaisesti minimalistisia, mutta jonkinlaista vähäeleisyyttä ja yksinkertaisuutta toivoisin niissäkin jo näkyvän.

Kenneth Baker vertaa teoksessaan *Minimalism* Carl Andre’n minimalistisia teoksia esimerkiksi Rembrantin ja Monet’n maalauksiin ja toteaa etteivät ne tee yhtään enempää kuin Andre’n minimalistiset teokset, vaan katsoja projisoi itsensä mielikuvituksen

avulla maalauksen tai veistoksen sisään ja tulkitsee sen tarkoituksen, käyttäen lähtökohtana taiteilijan antamaa materiaalia ja omaa kulttuurista ja henkilökohtaista taustaansa. (Baker 1988, 52.) Tällainen ajattelumaailma on tullut itselleni tutummaksi myös materian vähentämisen kautta. Selkeämmässä työtilassa työskentely on vaikuttanut siten, että työhön ei halua enää lisätä mitään ylimääräistä, vaan on helpompi antaa maalauksen itsensä puhua. Toisaalta, oma työ kehittyy hitaasti, enkä ollut vielä loikkaamaan täysin minimalistiseen suuntaan.

Teoksiani yhdistää tyylin lisäksi aihe. Toisen maalauksen verhokangas, draperia, muistuttaa laskeutuvuudessaan toisen kuvan hiusaihetta. Minua kiinnostaa kuvata materiaalin laskeutumista, erilaisia tekstuureja, valon ja varjon leikkiä epätasaisella pinnalla. Tekstuurit vievät esittävät aiheeni puoliabstraktiin suuntaan. Pidän siitä, että teoksilla on lähtökohta, aihe, mutta se ei määrittele sisältöä liikaa. Pessi Raution artikkelissa *Piilomerkityksiä*, on kuvattu draperiaa näin: ”*poimuina laskeutuva kangas – joka ei suoranaisesti ole juuri mitään, vaan sitä jotakin verhoava elementti*” (Taide 4/2015, 20). Omissa töissänikin draperia on jotakin välissä olevaa. Se symboloi jotakin joka on iholla, kuin vaate, joka suojaa, on lämmin, huokoinen, henkilökohtainen. Ikkunaverhot ovat kodin vaatteet. Toisaalta ne symboloivat työssäni rajaa tulevaisuuden ja nykyhetken välillä. Verhon läpi voi erottaa hieman tulevasta, mutta ei kunnolla. Naisen hiukset ovat myös suojaava, peittävä, henkilökohtainen asia. Naisen asento, selin kääntyneenä, kuvaa omiin ajatuksiin uppoamista, menneen ja tulevan välissä olemista, uuden odotusta, menneen muistelua. Pienissä maalauksissa pelkät tekstuurit pääsevät vielä enemmän esiin, pääosaan. Teoskokonaisuus onkin jonkinlainen välitila abstraktin ja esittävän keskellä ja sellaisenaan juuri omiin pyrkimyksiini sopiva. Teosten aihe maailmassakin liikuin asioiden ja elämäntilanteiden välissä olemisessa ja niinpä kokonaisuus on mielestäni samalla yhtenäinen ja monitulkintainen.

Kuitenkin lopputuloksessa aihe nousee esiin enemmän kuin oikeastaan tarkoitin ja teosten merkitys jää epäselväksi. Haastetta riittää tulevaisuudessa siinä, että tasapaino säilyisi käytännöllisen työtilan ja vapaan ilmaisun välillä, siten ettei kumpikaan häiritse toista liikaa.

5 POHDINTAA

Kasvaminen harkitsevammaksi, hitaammaksi tai kypsemmäksi taiteilijaksi on tietenkin vielä täysin kesken. Samoin työmenetelmissäni on paljon kehitettävää, eivätkä myöskään teosvarastoni ole vielääkään varsinaisesti minimalistiset. Tarkoitus tässä hankkeessa ei tosin ollutkaan tulla valmiiksi, eikä edes välttämättä löytää mitään lopullista ratkaisua mihinkään työhön liittyvään pulmaan. Tarkoitus oli kokeilla jotakin täysin uutta, ottaa vähän tavallista rohkeampi askel, jotta kehittyminen olisi mahdollista. Tekstiosion tarkoitus oli pyöritellä aihetta, yrittää ottaa huomioon eri näkökulmia ja osittain myös selvittää itselleni, mitä olen tekemässä ja miksi. Jos joku muu löytää tekstistä jotain mihin samaistua, niin se on tietenkin hienoa. En kuitenkaan halunnut koota minkäänlaista elämäntaito-opasta tai ohjekirjaa muille, eikä tarkoitukseni ole sanoa, että löytämäni toimintatavat olisivat parempia kuin jotkut muut. Kyseessä oli jonkinlainen kasvutarina, jonka jälkeen onkin mielenkiintoista lähteä tästä koulusta taiteilijan ammattiin. Minua kiinnostaa, jäävätkö työtavat tai uudet ajatukseni pysyviksi, vai eivät.

Se, että taiteilija työskentelee harkitusti tai järjestää työtilansa minimalistisesti, ei tietenkään itsessään kerro mitään siitä, onko taiteilija hyvä tai huono työssään, tai onko hän suosittu tai menestyvä. Itselleni harkittu, esteettinen työprosessi, jossa huomioidaan lähiympäristö, luonto ja myös taiteilijan oma hyvinvointi, on kuitenkin ollut tavoiteltava asia. Syynä on se, että olen aiemmin työskennellyt hiukan hosumalla, stressaten ja suorittaen. Se, mitä olen tämän projektin myötä tavoitellut, on oppia kunnioittamaan omaa työtä niin paljon, että sen voi tehdä alusta loppuun hyvällä mielellä ja rauhassa, kiirehtimättä. Uskon, että se näkyy lopulta myös teosten laadussa. Vaikka riittävä harjoittelu onkin mielestäni tärkeää taiteilijana kehittymisen kannalta, ei kuitenkaan määrä korvaa siinäkään laatua. Oma tapani on ollut tehdä paljon, sen sijaan että olisin tehnyt hyvin. Siksi olen mielestäni oikealla tiellä kohti ammattimaisempaa otetta taiteen tekemiseen.

Projektin haittoja tuli esiin erityisesti oman maalausprosessin kohdalla. Kun on tottunut käyttämään maalaus pohjia vapaasti ja tekemään työtä nopeassa tahdissa, oli uusissa ajatuksissa paljon totuteltavaa. Huomasin, että periaatteista oli joustettava, jotta

sain sanottua työlläni sitä mitä halusin. Voisin tietenkin maalata ainoastaan roskiksesta löytyneille pohjille kasviväreillä, tai vaikka vain yhden maalauksen vuodessa. Jos se ei kuitenkaan ole sitä, mitä nimenomaan haluan ilmaista tai ei esimerkiksi tue aihetta, ei se ole oikein minkään arvoista, eikä siinä tapauksessa yhtään sen hyödyllisempää kenellekään. Kuten Arto Haapalakin toteaa artikkelissaan *Teoreettisia lähtökohtia esteettiseen hyvinvointiin kirjassa Ympäristö, estetiikka ja hyvinvointi*: ”...olen sillä kannalla, että joissakin tapauksissa esteettiset arvot voivat mennä ekologisten edelle” (Haapala, Puolakka & Rannisto 2015, 37). Ahkeruuden ja tuotteliaisuuden illuusioista oli vaikeaa pyristellä pois, eikä se täysin onnistunutkaan. Usein teosten kypsyttely ja loputon luonnostelu tuntuivat vain laiskuudelta. Olen kuitenkin sitä mieltä, että se oli jotakin, mikä minun oli vain jossakin vaiheessa tehtävä. Olen iloinen siitä, että tein sen nyt kunnolla, ennen valmistumista.

Muita haittoja voi ilmetä jopa vuosien päästä. Ehkä olenkin heittänyt pois jonkun työn, jota tarvitsisin johonkin, tai ehkä minimalistinen tyyli tekeekin minusta vähemmän kiinnostavan taiteilijan. Kaikenlaisia uhkakuvia voi maalaillla, mutta en oikein tosisani usko niihin kuitenkaan. Toistaiseksi työtilan perusteellisella raivaamisella on ollut vain positiivisia vaikutuksia. Tilaa on paremmin ja työskentely on raikkaampaa, kun menneisyys ei roiku perässä jatkuvasti. Tähän voisi lainata John Deweyn kirjaa *Taide kokemuksena*:

”Melkein kaikista kuolevaisista tuntuu usein siltä, että heidän nykyinen elämänsä, menneisyytensä ja tulevaisuutensa ovat toisistaan erillisiä. Silloin menneisyys roikkuu heissä taakkana. Se tunkeutuu nykyisyyteen katumuksena käyttämättä jätetyistä mahdollisuuksista ja seurauksista, jotka haluttaisiin tehdä tekemättömiksi. Sen sijaan että olisi voimavara, johon luottaen voidaan siirtyä eteenpäin, se peittää nykyisyyden tukahduttavana. Mutta elävä olento ottaa menneisyyden haltuunsa. Se voi olla väleissä jopa tekemiensä typeryyksien kanssa ja käyttää niitä varoittavina esimerkkeinä, jotka tekevät siitä nykytilassaan varovaisemman. Yrittämättä elää vain aiempien saavutustensa varassa se hyödyntää menneet menestyksensä valaistakseen nykyisyyttään.” (Dewey 2000, 28.)

Arvostan mennyttä ja erilaisia kokemuksia. Olen kiinnostunut historiasta ja oma menneisyyteni sekä sukuni historia ovat minulle tärkeitä aihevarastoja taiteilijana. Olen käyttänyt teosteni lähtökohtina vanhoja valokuvia ja tärkeitä paikoista muistoiksi jääneet esineet ovat minulle merkityksellisiä. Vaikka viivytelin tähän projektiin ryhtymistä juuri siksi, että pelkäsin menneisyyden liaksi tuhoutuvan, olenkin huomannut,

että projektin kautta se on ollutkin helpompi löytää. Kun epäoleennaisia asioita on poistettu häiritsemästä, oikeasti tärkeät muistot ovat saaneet enemmän tilaa. Kyse on valinnoista ja niiden tietoisesta rajaamisesta. Kun mielikuvitus poukkoilee helposti sinne tänne, onkin järkevää rajoittaa sitä tarkoituksella. Silloin keskittyminen tärkeisiin asioihin voi vasta kunnolla alkaa.

Työmäärä projektin koko ajalta oli valtava, eikä tällaiseen projektiin ryhtyminen koska tahansa ole mahdollista. Kaikki työ tuntui kuitenkin olevan vaivan arvoista. Muutaman kerran voimat alkoivat loppua kesken ja jos kyse ei olisi ollut niin tärkeästä asiasta, olisin varmasti luovuttanut. Vanhojen töiden läpikäynti, niin monien päätösten tekeminen ja uusien tapojen opettelu, oli henkisesti todella rankkaa. Onneksi se oli yhtä aikaa niin palkitsevaa, että motivaatio säilyi. Työtä on edelleen edessä ja lisäksi on oltava tarkkana, etten lipsuisi takaisin vanhoihin tapoihin. Huomaan usein, että ne uhkaavat hiipiä helposti takaisin, kun olen väsynyt tai stressaantunut. Onneksi nyt isoimman urakan ollessa ohi, on helpompi palata takaisin uusiin, hyväksi todettuihin tapoihin, kun siihen riittää vain pieni ryhtiliike. Mielihyvä, jonka asioiden ottamisesta takaisin omiin käsiin saa, on hyvä muistutus siitä, miksi projektiin tuli lähdettyä alun perin.

Valmistuminen tuntuu hypyltä tuntemattomaan. Yritän muistaa, että taiteilijana voin itse valita aiheet, joita käsittelen ja hioa työmenetelmäni juuri itselleni sopiviksi. En siis astu mihinkään vieraaseen maailmaan, vaan voin itse aktiivisesti muokata tulevaisuuttani siihen suuntaan, mitä haluan. Tietenkin olosuhteet ja puitteet huomioiden. Tulevaisuuden ihannetyötilani olisi valoisa ja avara, selkeä tila jossa tavaroilla olisi tarkasti mietityt paikat ja tila näyttäisi aina siltä, että se houkuttelee työskentelemään. Esteettinen vaikutelma syntyisi selkeydestä, harmoniasta ja valosta. Enempää ärsykeitä siellä ei tarvitsisi olla, saan loputtomasti inspiraatiota seuraamalla valoa eri hetkissä. Maalausprosessini muistuttaisi hartaudessaan välillä vanhojen japanilaisten mestareiden tapaa maalata ja välillä se olisi leikkimistä erilaisilla väreillä ja tekstureilla. Työtä tekisin sopivassa määrin, rasittamatta itseäni turhaan, mutta kuitenkin ammattimaisesti. En roikkuisi liikaa menneessä, vaan katsoisin teoksissani aina rohkeasti tulevaan päin kuitenkin nykyhetkessä pysyen.

LÄHTEET

- Anttila, P. 2005. *Ilmaisu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta*. Hamina: AKATIIMI Oy.
- Baker, K. 1988. *Minimalism*. United States of America: Abbeville Press, Inc.
- Csikszentmihalyi, M. 2005. *Flow, Elämän virta, Tutkimuksia onnesta ja siitä kun kaikki sujuu*. Helsinki: Rasalas Kustannus.
- Dewey, J. 2000. *Taide kokemuksena*. Tallinna: Tallinnan kirjapaino-osakeyhtiö.
- Granö, P. 2000. *Taiteilijan lapsuuden kuvat, lapsuus ja taide samassa hetkessä*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Haapala, A., Puolakka, K. & Rannisto, T. 2015. *Ympäristö, estetiikka ja hyvinvointi*. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Ojala, K. 2009. *Irti tavarasta*. Keuruu: Otavan kirjapaino.
- Rautio, P. 2015. *Piilomerkityksiä*. Taide 5, 20–22.
- Salonen, K. 2013. *Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle*. Turun ammattikorkeakoulun Puheenvuoroja 72. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Thomson, B. & Howard, M. 1994. *Impressionism*. Leicester: Magna Books.
- Tiainen, J. 2007. *Taiteilijatilaja*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Vesikansa, E. 2003. *Kuvataiteilijoiden työtilat 2003, selvitys kuvataiteilijoiden työtiloista ja tilantarpeesta sekä tilojen lisäämisohjelma*. Opetusministeriö.
- Winnicott, D.W. 1991. *Playing and reality*. Chatham, Kent: Mackays and Chatham PLC.

